10 Αυγούστου 2016

Έχουν ψυχή τα ζώα;

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή

“Η ψυχή του ανθρώπου είναι λογική και νοερά, και για τον λόγο αυτό πρέπει να διακρίνεται από αυτή των κτηνών, διότι αυτά έλαβαν ψυχή γήινη, όχι βέβαια από την τύχη, κατά τη θεωρία της εξέλιξης (Δαρβινιστές), αλλά κατόπιν θείου προστάγματος.

«Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο οὕτως. 21 καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζῴων ἑρπετῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν, καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος. καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλά. 22» (Γέν. κεφ. 1ο).
Επεξηγεί ο Μέγας Αθανάσιος ότι η ψυχή του ανθρώπου έχει υπαρξιακές αναζητήσεις, συλλαμβάνει την έννοια του Δημιουργού και άλλα υψηλά νοήματα, και γι’ αυτό το λόγο δημιουργήθηκε αθάνατος, ενώ των κτηνών η ψυχή επειδή είναι γήινη επιζητεί τα γήινα, και πεθαίνει μαζί με το σώμα επιστρέφουσα στη γη από την οποία, όπως και εκείνο, προέρχεται.” [1]

“Ομοίως εξηγεί και ο Αγ. Γρηγόριος ο Παλαμάς, ότι η ψυχή του ανθρώπου έχει ουσία και ενέργεια. […] Ενέργεια είναι ό,τι βλέπουμε να εκφράζεται: τα αισθήματα, τα συναισθήματα είναι ενεργήματα της ουσίας που δεν την προσεγγίζουμε, μια ουσία που δεν μπορούμε να την προσεγγίσουμε. Ενέργεια είναι όλα αυτά με τα οποία εκφέρεται η συμπεριφορά μας. Ουσία και ενέργεια.

Λέει ο Γρηγόριος ο Παλαμάς, η ψυχή των ζώων (προσέξτε, λέει ότι τα ζώα έχουν ψυχή, αλλά τι ψυχή) είναι η ζωή του σώματός τους. Δεν υπάρχει όμως ουσία της ψυχής, είναι μόνο ενέργεια. Πεινούν, πηδούν, χορεύουν, γιατί δεν έχουν τίποτα άλλο εκτός από τα ενεργούμενα μέσω του σώματος, γι’ αυτό και όταν διαλύεται το σώμα, διαλύεται και αυτή η ενέργεια μαζί. Είναι μια ενέργεια αυτό. Το λέει και η Αγία Γραφή.

Λέει επίσης ότι «το αίμα του ζώου ψυχή αυτού εστί». Δεν είναι αυτή η ψυχή που λέμε εμείς, η κατ’ εικόνα, αλλά είναι μια ενέργεια. Άρα βλέπετε, έχουμε ουσία και ενέργεια στην ψυχή μας. Μόνο ο άνθρωπος έχει την ουσία. Τα ενεργήματα είναι κάποιες κινήσεις ζωικές. Δεν είναι μόνο σάρκα το ζώο, έχει μία κίνηση, ο Δημιουργός την έδωσε, αλλά είναι μόνο ενέργειες, όχι ουσία.

Λέει ο Άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής: «η ψυχή του ανθρώπου κινείται, είναι θρεπτική και αυξητική». (Αυξάνει, κινείται, θρέφεται, αυτό είναι η ενέργεια της ψυχής). Είναι λέει και «ορμητική». Βλέπετε τα ζώα είναι ορμητικά (έχουν και ορμές) και αυτό είναι ενέργεια, αλλά είναι λέει και λογική, έλλογος˙ πάνω στην ψυχή έρχεται και εγκαθιδρύεται η Χάρις του Θεού. Αυτή είναι η ουσία του Θεού.

Τα ζώα έχουν το αυξητικό, έχουν το ορμητικό, αλλά δεν έχουν το έλλογο, γι' αυτό λέει πάρα πολύ ωραία ο Αγ. Βασίλειος Καισαρείας: «επειδή τα ζώα δεν έχουν αυτήν την ουσία της ψυχής, ο Θεός αναπλήρωσε την έλλειψη του λογικού με την υπεροχή των αισθητηρίων». Βλέπετε, τα ζώα πηδάνε πιο πολύ από εμάς, τρέχουν πιο γρήγορα από εμάς, κάνουν πράγματα που δεν τα κάνουμε εμείς, γιατί δεν έχουν αυτήν την ουσία της ψυχής, όπου εδράζεται το λογικό, και είναι μόνο το ορμητικό και το θρεπτικό. Αν αγνοήσω δηλαδή την ουσία της ψυχής, όλα τ' άλλα είναι ζωώδεις εκφράσεις: θυμός, νεύρα, ταχύτητα, αγωνία, πεινώ, δεν πεινώ, έχω ανάγκες." [2]

επιμέλεια κειμένων Κ.Ι.Κ.
για την Σύναξη Νέων Παλαιοχωρίου
Σημειώσεις:
[1] Λεόντιος Μοναχός Διονυσιάτης «Άγιος Νεκτάριος, άλλοι Άγιοι, και Μοτοβίλωφ περί ψυχής» (imdleo.gr)
[2] Ομιλία του π. Κωνσταντινου στην Αγία Παρασκευή Αθηνών (orthodoxos.com.gr)
Πηγή: synaxipalaiochoriou.blogspot.com